

Bolestné

Jak při stanovení náhrady za bolest, tak náhrady za ztížení společenského uplatnění, může soud pro účely objektivizace vyjít z Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví, neboť se jedná o vhodný přístup k naplnění zákonného principu slušnosti (§ 2958 věta druhá o. z.) i požadavku legitimního očekávání (§ 13 o. z.). Postupuje-li tak, vychází soud při vyčíslení z průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice, která je jedním z hledisek přispívajících k objektivizaci náhrady; současně je vazbou na průměrnou mzdu zakotven valorizační mechanismus. Při stanovení náhrady za bolest soud zpravidla nejdříve na základě posudku znalce zjistí bodové hodnocení bolesti stanovené podle části B Metodiky. Pro vyčíslení náhrady výsledný bodový součet vynásobí částkou odpovídající hodnotě jednoho bodu, která činí jedno procento hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikl nárok (vznikla bolest). Tím soud vyčíslí základní náhradu, kterou do výsledné podoby zpravidla upraví zvýšením či snížením (modifikací) podle konkrétních okolností případu s využitím zákonem stanovených (§ 2957 o. z.) a soudní praxí dovozených hledisek. Při ztížení společenského uplatnění soudní znalec podle pravidel Metodiky stanoví stupeň (procento) omezení v obvyklém způsobu života a společenského zapojení v důsledku trvalého poškození žalobcova zdraví. Soud pak podle závěru znalce o celkovém procentu omezení žalobce stanoví příslušnou základní částku finanční náhrady za využití výchozí rámcové částky (400násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní stav poškozeného, při plném 100% vyřazení ze všech činností) a výslednou náhradu určí (eventuálně s přihlédnutím k doporučení znalce) po vlastní úvaze o nutnosti či vhodnosti případné úpravy (tzv. modifikace) základní částky.

Z povahy věci není soudce povinen použít právě tuto metodu výkladu § 2958 o. z. Nemusí tedy využít Metodiky, naopak může zvolit a odůvodnit jiný výklad. Nicméně rozhodne-li se postupovat podle Metodiky, měl by jí doporučená pravidla respektovat (případně odůvodnit, v čem a proč se od ní odchyluje), aby tato pomůcka neztratila svůj význam pro sjednocování soudní i mimosoudní praxe, neboť výstupy z jednotlivých řízení, v nichž by s Metodikou bylo nakládáno odlišně, by nebyly vzájemně porovnatelné.

Ať již soud náhradu nemajetkové újmy na zdraví stanoví s využitím Metodiky, nebo volnou úvahou, otázka výše životní úrovně a životních nákladů ve státě bydliště poškozeného nemá vliv na výši náhrady za bolest nebo ZSU.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2454/2025-242 ze dne 18.3.2026)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce: R. R., zastoupený Mgr. Ing. L.P., advokátkou se sídlem P., proti žalovaným: 1. České dráhy, a. s., se sídlem P., 2. Správa železnic, státní organizace, se sídlem P., za účasti vedlejší účastnice na straně žalované 1: Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, se sídlem P., zastoupená doc. JUDr. P.Š., Ph.D., advokátem se sídlem P., o 175 164,41 eur s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 35 C 265/2021, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2024, č. j. 19 Co 347/2024-170, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 7. 3. 2024, č. j. 35 C 265/2021-129, zamítl žalobu a rozhodl o nákladech řízení. V řízení o náhradu újmy na zdraví vyšel ze zjištění, že žalobce, jenž je občanem Spolkové republiky Německo, utrpěl na území České republiky poškození zdraví (mnohočetná zranění obličeje a končetin, která vedla k psychickým i fyzickým následkům včetně posttraumatické stresové poruchy a zhoršené funkce ruky a úst) při vlakové nehodě dne 7. 7. 2020. Vedlejší účastnice na straně žalované 1 nahradila žalobci vytrpěnou bolest a ztížení společenského uplatnění (dále též jen „ZSU“) ve výši 63 450 eur stanovené znalcem postupem podle Metodiky k výkladu § 2958 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“). Žalobce pokládal náhradu za příliš nízkou. Podle jeho názoru by výše těchto náhrad neměla být odvozována z průměrné mzdy v ČR, ale z průměrné mzdy v SRN, jejímž je občanem. Proto se v tomto řízení kromě náhrady za ztrátu na výdělků za dobu pracovní neschopnosti ve výši 55 722,41 eur domáhal také doplacení náhrady za bolest 13 448 eur a za ztížení společenského uplatnění 105 994 eur, celkem 119 442 eur. Tato částka představuje rozdíl mezi vyčíslením bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění podle průměrné mzdy v ČR a podle průměrné mzdy v SRN. Obvodní soud pro Prahu 1 posoudil věc po právní stránce podle § 2958 o. z., nárok na náhradu za ztrátu na výdělků shledal nedůvodným a uzavřel, že žalobcův nárok na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění byl zcela uspokojen vedlejší účastnicí na straně žalované 1. Judikatura, které se žalobce dovolával, se týká náhrady škody a není aplikovatelná na nemajetkovou újmu. To, že žalobce žije v odlišných ekonomických podmínkách v SRN, není pro vyčíslení náhrady za vytrpěnou bolest a ztížení společenského uplatnění relevantní. Naopak, měl-li by soud přihlížet k bydlišti poškozeného a jeho ekonomickým podmínkám, jednalo by se o nepřípustnou diskriminaci a odporovalo by to principu vyjádřenému v § 13 o. z.

2. Městský soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 6. 11. 2024, č. j. 19 Co 347/2024-170, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně co do 119 442 eur, tedy částky odpovídající požadované náhradě za bolest a ZSU (výrok I), ve zbývajících částech (co do částky 55 722, 41 eur za ztrátu na výdělků a v nákladových výrocích) jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (výrok II). Ve vztahu k nároku na doplatek bolestného a náhrady za ZSU nepovažoval odvolání za opodstatněné. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním posouzením. Žalobcem navrhované hledisko místa bydliště a životní úroveň poškozeného neodpovídá principům, na nichž je odškodnění nemajetkové újmy postaveno. Takové rozhodování by bylo v rozporu s § 13 o. z., zasahovalo by do právní jistoty poškozeného i škůdce a zakládalo by nerovnost mezi poškozenými. Utrpí-li dva poškození shodná zranění, měli by být odškodněni obdobně bez ohledu na státní příslušnost či bydliště. Nemajetková újma na zdraví, resp. její odškodnění, vychází totiž primárně ze závažnosti poškození zdraví, náročnosti a bolestivosti léčby a z míry trvalých následků poškození pro další život poškozeného, jeho uplatnění ve všech oblastech života. Takový způsob stanovení náhrad napomáhá předvídatelnosti soudního rozhodování.

3. Rozsudek odvolacího soudu ve výroku I napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost odůvodnil tím, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na otázce, zda je při stanovení výše náhrady újmy na zdraví relevantní bydliště poškozeného a životní úroveň s tím spojená, tedy zda jde o okolnost hodnou zvláštního zřetele a odůvodňující navýšení náhrady újmy, která doposud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena. Odvolací soud pochybil, pokud bez dalšího vyšel z Metodiky. Dovolatel je přesvědčen, že nalézací soudy měly náhradu jeho újmy stanovit s ohledem na průměrnou mzdu státu jeho bydliště, popř. náhradu navýšit, neboť má bydliště v SRN a v důsledku toho vyšší životní náklady. V této souvislosti odkázal na judikaturu týkající se majetkové újmy a pravidel stanovení obvyklé ceny (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo

956/2019). Závěr, podle něhož by bydliště poškozeného bylo relevantní při náhradě škody a nikoli nemajetkové újmy, považuje za absurdní, v rozporu s logikou a zásadou slušnosti. Dále rozhodnutí odvolacího soudu závisí na doposud neřešené otázce, zda okolností hodnou zvláštního zřetele odůvodňující zvýšení náhrady újmy je způsobení újmy hrubou nedbalostí škůdce, a dále na otázce, zda by neměla být výše újmy stanovena s přihlédnutím k tomu, aby přiměla škůdce přijmout taková opatření, která by do budoucna zabránila vzniku újem na zdraví a životě (preventivně-sankční funkce). Podle dovolatele systém udržovaný žalovanými vede pravidelně k nehodám, čemuž by mohly zabránit, avšak není to pro ně ekonomicky výhodné. Případné nároky poškozených pro ně představují nižší náklady než ty, které by musely vynaložit na vylepšení systému. Proto navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu ve výroku I, jakož i soudu prvního stupně co do částky 119 442 eur, zrušil a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

4. Žalovaná 1, žalovaná 2 i vedlejší účastnice na straně žalované 1 se ve vyjádření ztotožnily s posouzením odvolacího soudu a navrhly dovolání odmítnout, popř. zamítnout.

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., shledal, že dovolání je přípustné pro řešení dosud dovolacím soudem neřešené právní otázky, zda bydliště žalobce v zahraničí je okolností, která může ovlivnit výši náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění. Dovolání není důvodné.

6. Žalobce je osobou s bydlištěm ve Spolkové republice Německo, jde tedy o řízení s cizím prvkem. Rozhodným hmotným právem v projednávané věci je právo České republiky s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), konkrétně čl. 4 odst. 1, podle něhož je rozhodným právem právo země, kde došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody.

7. Podle § 2958 o. z. při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

8. Jak při stanovení náhrady za bolest, tak náhrady za ztížení společenského uplatnění, může soud pro účely objektivizace vyjít z Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví, neboť se jedná o vhodný přístup k naplnění zákonného principu slušnosti (§ 2958 věta druhá o. z.) i požadavku legitimního očekávání (§ 13 o. z.). Postupuje-li tak, vychází soud při vyčíslení z průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice, která je jedním z hledisek přispívajících k objektivizaci náhrady; současně je vazbou na průměrnou mzdu zakotven valorizační mechanismus. Při stanovení náhrady za bolest soud zpravidla nejdříve na základě posudku znalce zjistí bodové hodnocení bolesti stanovené podle části B Metodiky. Pro vyčíslení náhrady výsledný bodový součet vynásobí částkou odpovídající hodnotě jednoho bodu, která činí jedno procento hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikl nárok (vznikla bolest). Tím soud vyčíslí základní náhradu, kterou do výsledné podoby zpravidla upraví zvýšením či snížením (modifikací) podle konkrétních okolností případu s využitím zákonem stanovených (§ 2957 o. z.) a soudní praxí dovozených hledisek (podrobněji viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2022, sp. zn. 25 Cdo 2207/2020, publikovaný pod č. 7/2023 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Sb. rozh. obč.“). Při ztížení společenského uplatnění soudní znalec podle pravidel Metodiky stanoví stupeň (procento) omezení v obvyklém způsobu života a společenského zapojení v důsledku trvalého poškození žalobcova zdraví. Soud pak podle závěru znalce o celkovém procentu omezení žalobce stanoví příslušnou základní částku finanční náhrady za využití výchozí rámcové částky (400násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející roku, v němž se ustálil zdravotní

stav poškozeného, při plném 100% vyřazení ze všech činností) a výslednou náhradu určí (eventuálně s přihlédnutím k doporučení znalce) po vlastní úvaze o nutnosti či vhodnosti případné úpravy (tzv. modifikace) základní částky (podrobněji viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1361/2021, publikovaný pod č. [90/2022](#) Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2025, sp. zn. 25 Cdo 310/2024).

9. Z povahy věci není soudce povinen použít právě tuto metodu výkladu § 2958 o. z. Nemusí tedy využít Metodiky, naopak může zvolit a odůvodnit jiný výklad. Nicméně rozhodne-li se postupovat podle Metodiky, měl by jí doporučená pravidla respektovat (případně odůvodnit, v čem a proč se od ní odchyluje), aby tato pomůcka neztratila svůj význam pro sjednocování soudní i mimosoudní praxe, neboť výstupy z jednotlivých řízení, v nichž by s Metodikou bylo nakládáno odlišně, by nebyly vzájemně porovnatelné. Proto nelze nalézacím soudům vytknout, že při vyčíslení náhrady pracovaly s průměrnou hrubou měsíční mzdou v ČR. Naopak, pokud by vycházely z průměrné mzdy poškozeného podle státu jeho bydliště, zakládalo by to bezdůvodnou nerovnost mezi poškozenými a nevedlo by to k naplnění zákonného principu slušnosti (§ 2958 věta druhá o. z.) ani požadavku legitimního očekávání (§ 13 o. z.). Úkolem peněžitě náhrady nemajetkové újmy na zdraví je vyvážit vytrpěnou bolest a kompenzovat překážku lepší budoucnosti. Není rozhodné, jaké měl či má poškozený životní náklady. Má-li poškozený za to, že v důsledku škodní události má zvýšené životní náklady, nebo nedosahuje výdělků, jakých dosahoval před nehodou, nic mu nebrání uplatnit náhradu takové majetkové újmy (což ostatně v tomto řízení učinil). Život a zdraví všech lidí má podle české právní úpravy stejnou hodnotu bez ohledu na to, jaká je jejich životní úroveň, nebo jaké mají životní náklady. S ohledem na to místo bydliště poškozeného v zahraničí nemůže být ani hlediskem, pro které by měl soud přistoupit k modifikaci základní částky bolestného či náhrady za ztížení společenského uplatnění. Náhrada za bolest má kompenzovat dočasné stavy fyzického i psychického utrpení, diskomfortu a nepohody spojené s poškozením zdraví a léčením. Tyto vjemy nejsou závislé na bydlišti, národnosti či státní příslušnosti poškozeného, ani na jeho materiálním zabezpečení a životní úrovni. Proto nemůže ani náhrada za vytrpěnou bolest být vyšší jen proto, že bolestí trpěl poškozený, jehož příjmy a životní úroveň (například proto, že žije v ekonomicky lépe prosperující zemi) jsou vyšší než u jiných poškozených trpících obdobnými bolestmi. U nároku na náhradu za ZSU jde o náhradu za překážku lepší budoucnosti, tedy za zmařené příležitosti poškozeného v jeho dalším životě a za omezení či vyřazení z různých sfér činnosti při zapojení do společenského života. Ani u tohoto nároku podle zákonné koncepce náhrady nemajetkové újmy není rozhodujícím faktorem pro určení její výše okolnost, zda poškozený žije v České republice nebo v zahraničí, zda jsou jeho příjmy nízké či vysoké a zda je majetný či nikoli. Lze tedy uzavřít, že ať již soud náhradu nemajetkové újmy na zdraví stanoví s využitím Metodiky, nebo volnou úvahou, otázka výše životní úrovně a životních nákladů ve státě bydliště poškozeného nemá vliv na výši náhrady za bolest nebo ZSU.

10. Je třeba zdůraznit, že průměrná měsíční hrubá mzda jako východisko pro stanovení náhrad újem na zdraví je podle Metodiky pouze základní referenční jednotkou, na jejímž základě lze v jednotlivých případech v závislosti na právně významných skutkových okolnostech každé konkrétní věci stanovit výši náhrady odpovídající ekonomické realitě v době vzniku újmy. Jde totiž o veličinu, která podléhá vývoji v závislosti na hospodářské situaci v ČR, odráží změny v ekonomice, a umožňuje tak stanovit náhradu za újmu způsobenou k určitému datu, aniž by bylo třeba náročně zjišťovat reálnou hodnotu peněz v rozhodné době. Vzhledem k tomu, že jde o výkladovou pomůcku pro rozhodování českých soudů, je při aplikaci českého práva tímto výchozím referenčním ukazatelem mzda právě v České republice. Ostatně i v poměrech právní úpravy SRN by žalobce dosáhl na obdobné odškodnění jako podle českého práva (srov. např. rozsudek OLG Schleswig ze dne 15. 1. 2009, sp. zn. 7 U 76/07, v němž soud vyčísлил náhradu na 30 000 eur za distorzi krční páteře, zlomeninu nosní kosti, oděrky a řezné rány, pohmoždění pánve, zlomeninu vřetenní kosti u zápěstí, poškození dvou zubů a posttraumatickou stresovou poruchu, rozsudek OLG Brandenburg ze dne 2. 9. 2010, sp. zn. 12 W 42/10, ve kterém soud vyčísлил náhradu na 23 000 eur za odřenin a otoky po celém těle, zlomeninu

nosní kosti, pohmoždění části obličeje vč. zlomeniny, pohmoždění hrudníku a zlomení prstu na ruce, úzkostné stavy, poruchy spánku a deprese se sebevražednými myšlenkami, nebo rozsudek OLG Oldenburg ze dne 8. 12. 1989, sp. zn. 6 U 152/89, kde soud vyčíslil náhradu na 23 000 eur při poranění obličeje spočívajícím ve ztrátě zubů, poranění úst, jizev v obličeji, závažného poranění kolen a trvalého omezení při otvírání úst a snížení fyzické výkonnosti). I s přihlédnutím k časovému odstupu od vydání uvedených rozhodnutí německých soudů je zřejmé, že náhrada nemajetkové újmy na zdraví přiznaná žalobci podle českého práva nepochybně není nepřiměřeně nízká. Naopak kombinace použití Metodiky a průměrných mezd v SRN by vedlo k neodůvodněnému zvýhodnění žalobce.

11. Odkaz dovolatele na judikaturu týkající se náhrady škody, tedy i majetkové újmy způsobené poškozením zdraví člověka (náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti i po jejím skončení, náklady léčení, náklady na péči apod.), není příležitý, a to právě z důvodu zcela odlišné povahy statku zasaženého jednáním škůdce. V případě majetkových škod je zcela namísto požadavek na jejich náhradu v té výši, která byla prokázána a závisí na ekonomických poměrech poškozeného (tedy i na tom, zda žije v České republice nebo SRN) a na tom, jaký je jeho příjem a jaké má výdaje.

12. Zbylé otázky předložené dovolatelem postrádají charakter právní otázky. Ačkoli dovolatel namítá nesprávné právní posouzení, fakticky brojí výhradně proti zjištěnému skutkovému stavu, resp. své otázky staví na tvrzeních, která nebyla v řízení prokázána, což přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nemůže založit (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, publikované pod č. [4/2014](#) Sb. rozh. obč.). Uplatněním způsobilého dovolacího důvodu není totiž zpochybnění právního posouzení věci, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud. Dovolatel označuje za okolnost odůvodňující zvýšení náhrady (popř. uplatnění preventivně-sankční funkce náhrady škody) způsobení škody z hrubé nedbalosti s tím, že žalované si podle něj jsou vědomy údajných nedostatků systému, který vede k nehodovosti, avšak je pro ně ekonomicky výhodnější jej nadále ponechat v současném stavu. To však neodpovídá skutkovým zjištěním nalézacích soudů.

13. Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti výroku I rozsudku odvolacího soudu jako nedůvodné podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)